

บทที่ ๒
ระเบียบวิธีการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามข้อเท็จจริงและความคิดเห็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้ทองซังกับเจ้าหน้าที่ โดยสอบถามทั้งผู้ทองซังและเจ้าหน้าที่ในเรือนจำกลางคลองเปรมและทัณฑสถานหญิง แบบสอบถามแบ่งออกเป็น ๒ ชุด ดังนี้

๑. แบบสอบถามผู้ทองซัง ใช้สอบถามทั้งผู้ทองซังชายในเรือนจำกลางคลองเปรมและผู้ทองซังหญิงในทัณฑสถานหญิง มีจำนวนทั้งสิ้น ๕๖ ข้อ แบ่งออกเป็น ๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลส่วนตัวผู้ทองซัง เป็นแบบสอบถามที่จะชี้ให้เห็นข้อเท็จจริงทางคาบประชากร เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา ลักษณะความนึก และสถานภาพทางสังคมคาบอื่น ๆ ของผู้ทองซัง เป็นคำถามแบบเลือกตอบและเติมข้อความ จำนวน ๒๐ ข้อ

ตอนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ ๑ แบ่งเป็น ๒ หมวด คือ

หมวด ก. แบบเลือกตอบ (Multiple Choice) เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นและการปฏิบัติในชีวิตประจำคาบของผู้ทองซัง ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้ทองซังกับเจ้าหน้าที่ คำคาบถามแบบสอบถามในหมวดนี้จะแสดงออกถึงรูปแบบของความสัมพันธ์ ตามแบบปฐมภูมิและทุติยภูมิ คำคาบถามในหมวดนี้มี จำนวน ๑๕ ข้อ

หมวด ข. แบบอัตราส่วนประเมินคาบ (Rating Scale) เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับระดับของความสัมพันธ์ ๑ คำคาบถามแบบสอบถามในหมวดนี้จะชี้ให้เห็นว่าระดับของความสัมพันธ์ระหว่างผู้ทองซังกับเจ้าหน้าที่เรือนจำ โดยเฉพาะความสัมพันธ์

¹John W. Best, "The Tools of Research" Research in Education (New Jersey: Prentice-Hall Inc., Engle Wood Cliffs, 1974), p.174.

ตามแบบปรนภูมิ ตามความคิดเห็นและลักษณะที่ปฏิบัติของผู้ต้องชังนั้น มีระดับสูงต่ำหรือมากน้อยเพียงใด คำถามแบบอัตราส่วนประเมินค่าในหมวด ข. นี้ มีจำนวน ๑๖ ข้อ กับมีคำถามเปิดเพื่อให้ผู้ต้องชังได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นอยู่ในเรือนจำอีก ๑ ข้อ รวมเป็น ๑๗ ข้อ

๑. แบบสอบถามเจ้าหน้าที่ ใช้สอบถามเจ้าหน้าที่ทั้งในเรือนจำกลาง กลองเปรมและในทัณฑสถานหญิง มีจำนวนข้อทั้งสิ้น ๔๐ ข้อ แบ่งออกเป็น ๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลส่วนตัวเจ้าหน้าที่ เป็นข้อมูลที่จะชี้ให้เห็นลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจ สังคม ตำแหน่งหน้าที่และสถานภาพทางสังคมอื่น ๆ ของเจ้าหน้าที่เป็นคำถามแบบเลือกตอบและเติมข้อความ จำนวน ๑๔ ข้อ

ตอนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ ฯ แบ่งเป็น ๒ หมวด คือ

หมวด ก. แบบเลือกตอบ (Multiple Choice) เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะและเนื้อหาเช่นเดียวกับแบบสอบถามผู้ต้องชัง แต่เป็นส่วนที่แสดงถึงความคิดเห็นและการปฏิบัติจริงเกี่ยวกับความสัมพันธ์ ฯ ของเจ้าหน้าที่ แบบสอบถามตามหมวดนี้มีจำนวน ๑๒ ข้อ

หมวด ข. แบบอัตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะและเนื้อหาเช่นเดียวกับแบบสอบถามผู้ต้องชัง แต่เป็นส่วนที่แสดงถึงความคิดเห็นและการปฏิบัติจริงเกี่ยวกับความสัมพันธ์ ฯ ของเจ้าหน้าที่แบบสอบถามในหมวดนี้ มีจำนวน ๑๓ ข้อ กับมีคำถามเปิดอีก ๑ ข้อ รวมเป็น ๑๔ ข้อ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามฉบับชั่วคราวไปทดสอบ (Pre-Test) กับผู้ต้องชังและเจ้าหน้าที่ในเรือนจำกลางขอนแก่น เมื่อวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๒๒ โดยทดสอบกับผู้ต้องชังจำนวน ๔ ชุด และเจ้าหน้าที่ ๔ ชุด รวม ๘ ชุด จากนั้นได้นำแบบทดสอบมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้ถูกต้องเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ จึงได้แบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การเลือกตัวอย่างประชากร

ประชากรที่อยู่ในข่ายเป็นตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้แก่ผู้ทองขังชาย และเจ้าหน้าที่ในเรือนจำกลางคลองเปรมกับผู้ทองขังหญิงและเจ้าหน้าที่ในทัณฑสถานหญิง การเลือกตัวอย่างประชากรใช้วิธีสุ่มแบบแยกประเภท (Stratified Random Sampling) โดยกำหนดจำนวนไว้ทั้งสิ้น ๔๐๐ คน ได้กำหนดเงื่อนไขไว้อีกว่า ผู้ทองขังหมายถึงเฉพาะผู้ทองขังคดีถึงที่สุดแล้วที่มีสัญชาติไทย และเจ้าหน้าที่ หมายถึงเฉพาะผู้ที่ เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ และอยู่ปฏิบัติตงสนในเรือนจำกลางคลองเปรม หรือทัณฑสถานหญิงในขณะทำการวิจัยเท่านั้น จำนวนประชากรตัวอย่างแยกออกเป็นกลุ่มและจำนวนดังนี้

ผู้ทองขังชาย	จำนวน	๒๐๐ คน
ผู้ทองขังหญิง	จำนวน	๑๐๐ คน
เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางคลองเปรม	จำนวน	๕๐ คน
เจ้าหน้าที่ทัณฑสถานหญิง	จำนวน	๕๐ คน

เรือนจำกลางคลองเปรมในวันที่สำรวจประชากร (๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๓) มียอดผู้ทองขังทั้งสิ้น ๔,๔๐๘ คน เป็นผู้ทองขังที่อยู่ในข่ายของการสุ่มตัวอย่าง จำนวน ๔,๒๔๑ คน สำหรับเจ้าหน้าที่ที่เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญทั้งสิ้น ๔๖๐ ตำแหน่ง^๒ มีชื่ออยู่ปฏิบัติงานในเรือนจำ ซึ่งอยู่ในข่ายของการสุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๗๕ คน

ทัณฑสถานหญิง ในวันที่สำรวจประชากร (๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๓) มียอดผู้ทองขังทั้งสิ้น จำนวน ๑,๔๓๕ คน เป็นผู้ทองขังที่อยู่ในข่ายของการสุ่มตัวอย่าง จำนวน ๘๕๖ คน เจ้าหน้าที่ที่เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ ทั้งสิ้น ๑๐๖ ตำแหน่ง^๓ และมีชื่ออยู่ปฏิบัติงานในทัณฑสถานหญิงที่อยู่ในข่ายของการสุ่มตัวอย่าง จำนวน ๘๒ คน

^๒กองตรวจสอดและทะเบียนประวัติ, สำนักงาน ก.พ. (อัตรากำลังเจ้าหน้าที่, ینگประมาณ ๒๕๒๓).

^๓กองตรวจสอดและทะเบียนประวัติ, สำนักงาน ก.พ. เรื่องเดียวกัน.

การเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามสำหรับผู้ต้องขัง ผู้ศึกษาวิจัยพร้อมด้วยผู้ช่วยจำนวน ๘ คน ได้นำแบบสอบถามไปสัมภาษณ์ผู้ต้องขัง ทั้งในเรือนจำกลางคลองเปรมและทัณฑสถานหญิง มีผู้ต้องขังบางส่วนที่มีความรู้ความสามารถอ่านออกเขียนได้เป็นอย่างดี ก็ให้ผู้ต้องขังกรอกแบบสอบถามด้วยตนเอง การเก็บรวบรวมแบบสอบถามดังกล่าว ใช้เวลา ๑๒ วัน (ระหว่างวันที่ ๘ - ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๓) ได้แบบสอบถามกลับคืนเต็มจำนวน ๓๐๐ ฉบับ

สำหรับแบบสอบถามเจ้าหน้าที่ ผู้ศึกษาวิจัยได้ขอความร่วมมือจากทางเรือนจำกลางคลองเปรมและทัณฑสถานหญิง ให้ช่วยแจกแบบสอบถามให้เจ้าหน้าที่ที่เป็นตัวอย่าง ประชากรได้กรอกด้วยตนเองและเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืน การเก็บรวบรวมแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่ทั้งสองแห่ง ใช้เวลาในช่วงเดียวกันกับเวลาทำการสัมภาษณ์ผู้ต้องขัง ได้รับแบบสอบถามคืนจากเรือนจำกลางคลองเปรมและทัณฑสถานหญิงเต็มจำนวน ๑๐๐ ฉบับ รวมแบบสอบถามทั้งสิ้น จำนวน ๔๐๐ ฉบับ ตามที่ต้องการ

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากได้เก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ได้ทำบรรณาธิการ (Editing) กำหนดรหัสและลงรหัส (Coding) แล้วนำไปเจาะบัตรและทานสอบบัตร (Punching and Verifying) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ต่อไป การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอในรูปของตารางและความเรียง ตารางแยกประเภทเป็น ๒ ลักษณะ คือ

๑. ตารางแสดงข้อมูลคั่นเดี่ยว แสดงถึงอัตราส่วนร้อยละของประชากร ตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นข้อมูลส่วนตัว เช่น เพศ อายุ การศึกษา เป็นต้น เป็นตารางที่ไม่ได้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

๒. ตารางแสดงข้อมูลสองคั่น เป็นตารางที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในการคำนวณ นอกจากจะแสดงความถี่เป็นอัตราส่วนร้อยละแล้ว ยังต้องทดสอบทางสถิติที่เหมาะสม เพื่อแสดงความมีนัยสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่กำหนดอีกด้วย

สูตรสถิติที่ใช้ในการคำนวณ

๑. ค่าเฉลี่ยความถี่เห็น^๔

$$\bar{X} = \frac{\sum Xi}{n}$$

X_i คือ คะแนนจากการตอบแบบสอบถาม

n คือ จำนวนตัวอย่างประชากร

๒. ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน^๕

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum (X_i - X)^2}{n}}$$

S.D. คือ ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

n คือ จำนวนตัวอย่างประชากร

X คือ คะแนนกึ่ง

i คือ จำนวนผู้ตอบในแต่ละช่อง

๓. การทดสอบค่าไค - สแควร์^๖

$$\chi^2_{df} = \sum \left[\frac{(f_o - f_e)^2}{f_e} \right]$$

χ^2 คือ ค่าไค - สแควร์

f_o คือ ความถี่ของผู้ตอบ

f_e คือ ความถี่ที่คาดว่าจะมีผู้ตอบ

df คือ ชั้นแห่งความเป็นอิสระ

ประกอบ กรรณสูต. สถิติศาสตร์ประยุกต์สำหรับครู (พิมพ์ครั้งที่ ๓, พระนคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๓), หน้า ๔๑.

^๕ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๕.

^๖ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๒๕.

๔. การทดสอบควยค่า Gamma

$$\text{Gamma} = \frac{\text{CP} - \text{IP}}{\text{CP} + \text{IP}}$$

๕. การทดสอบควยค่า t⁷

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{S_{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}}$$

ข้อตกลงเบื้องต้น

๑. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้ข้อมูลจากคำตอบในแบบสอบถามของผู้ต้องขัง และเจ้าหน้าที่เรือนจำ ผู้ศึกษาวิจัยถือว่าผู้ตอบแบบสอบถามทุกคน ตอบตามความเป็นจริงโดยปราศจากอคติ และมีใ้ค้มุ่งหวังประโยชน์อื่นใดทั้งสิ้น

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถามความคิด เห็นและพฤติกรรมของผู้ต้องขังและเจ้าหน้าที่เรือนจำ ถือว่าเป็นเครื่องมือที่เชื่อถือได้ เพราะผ่านการทดสอบจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้ต้องขังและเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางขอนแก่นทั้งชายและหญิงจำนวน ๘ คน และได้นำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง

๓. กลุ่มตัวอย่างประชากร ถือว่าเป็นตัวแทนประชากรทั้งหมดได้ เพราะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแยกประเภท

ข้อจำกัดของการวิจัย

๑. ผู้ศึกษาวิจัยมีข้อจำกัดในเรื่องของเวลา แต่ก็ได้ใช้ความเพียรพยายาม วิริยะอุตสาหะอย่างยิ่ง เพื่อให้ผลของการศึกษาวิจัยครั้งนี้สมบูรณ์มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

๒. ประชากรตัวอย่างในส่วนของเจ้าหน้าที่ กำหนดไว้เฉพาะเจ้าหน้าที่ที่

ศรีเวียร เกตุสิงห์. สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย (โร เนียว เย็บเล่ม)

เป็นข้าราชการพลเรือนเท่านั้น ข้อมูลที่ได้จึงไม่รวมถึงความคิดเห็นและพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ที่เป็นลูกจ้างประจำหรือชั่วคราวด้วย

๓. ในส่วนของผู้ต้องขัง กำหนดไว้ เฉพาะผู้ต้องขังที่คดีถึงที่สุดแล้วที่มีสัญชาติไทย ดังนั้นข้อมูลที่ได้จึงไม่ครอบคลุมถึงความคิดเห็นและพฤติกรรมของผู้ต้องขังอื่น เช่น ผู้ที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาคดี ผู้ที่อยู่ในระหว่างการอุทธรณ์ฎีกา และผู้ต้องขังชาวต่างชาติ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ประชากรที่ทำการศึกษามีความเป็นเอกลักษณ์มากกว่าที่จะไร้อข้อมูลจากผู้ต้องขังหลาย ๆ ประเภท